

Phụ lục *Bản tin số 12*
“Điện Biên Phủ trên không”
Bản hùng ca Hà Nội

Chuyện kể
bằng hình ảnh

Trong chiến dịch 12 ngày đêm, họa sỹ Trần Mai đêm nào cũng vẽ một bức tranh cổ động: “Thời ấy, mọi người thường chỉ theo dõi chiến sự qua loa truyền thanh và những tấm pa-nô trên phố. Trên tranh cổ động, tôi thường vẽ máy bay B-52 và thông tin số lượng máy bay Mỹ bị ta bắn rơi, số phi công Mỹ ta bắt được”. Tôi hỏi ông: “Xưởng vẽ của ông ngày đó ở đâu?” Họa sỹ cười, chỉ tay xuống nền nhà: “Đây, ở chính nền nhà này, cũng có bức tôi vẽ dưới hầm. Nhiều đêm mãi vẽ, nghe tiếng còi báo động, tôi ngại ra hầm trú ẩn, nên đã chui xuống dưới chiếc ghế ngựa vẽ tiếp. Giờ ngẫm lại mới thấy mình liều, nhưng thời đó, chả nghĩ gì nhiều, chỉ cố làm sao để mai lại có tranh treo mà thôi”.

© Phương Lan

Đúng thời điểm 12 ngày đêm, bà Đào Thị Lành từ Tuyên Quang tìm tới trận địa thăm chồng khi ấy đóng tại Tam Sơn (Tứ Sơn, Bắc Ninh). Thông cảm cho cảnh vợ chồng trẻ mới cưới, đơn vị bố trí cho ông Túy không phải trực chiến đấu đêm. Đêm 28, trận địa bị bom, hai ông bà ở tại trạm xá gần đó. Bà kể: *“Máy bay tới quá nhanh, chúng tôi không kịp trở tay, chui vội xuống chiếc hầm trong trạm xá. Bom nổ, nhìn ra ngoài chỉ thấy trời đêm mênh mông, mái nhà, tường nhà, mọi thứ bay hết cả. May ông ấy còn chiếc quần vắt đầu giường.”* Báo yên, ông đưa bà vào làng mượn đồ rồi trở ra trận địa cứu người. Chuyện trở thành giai thoại của tiểu đoàn từ đó.

© Diệu Thúy & Phúc Thái

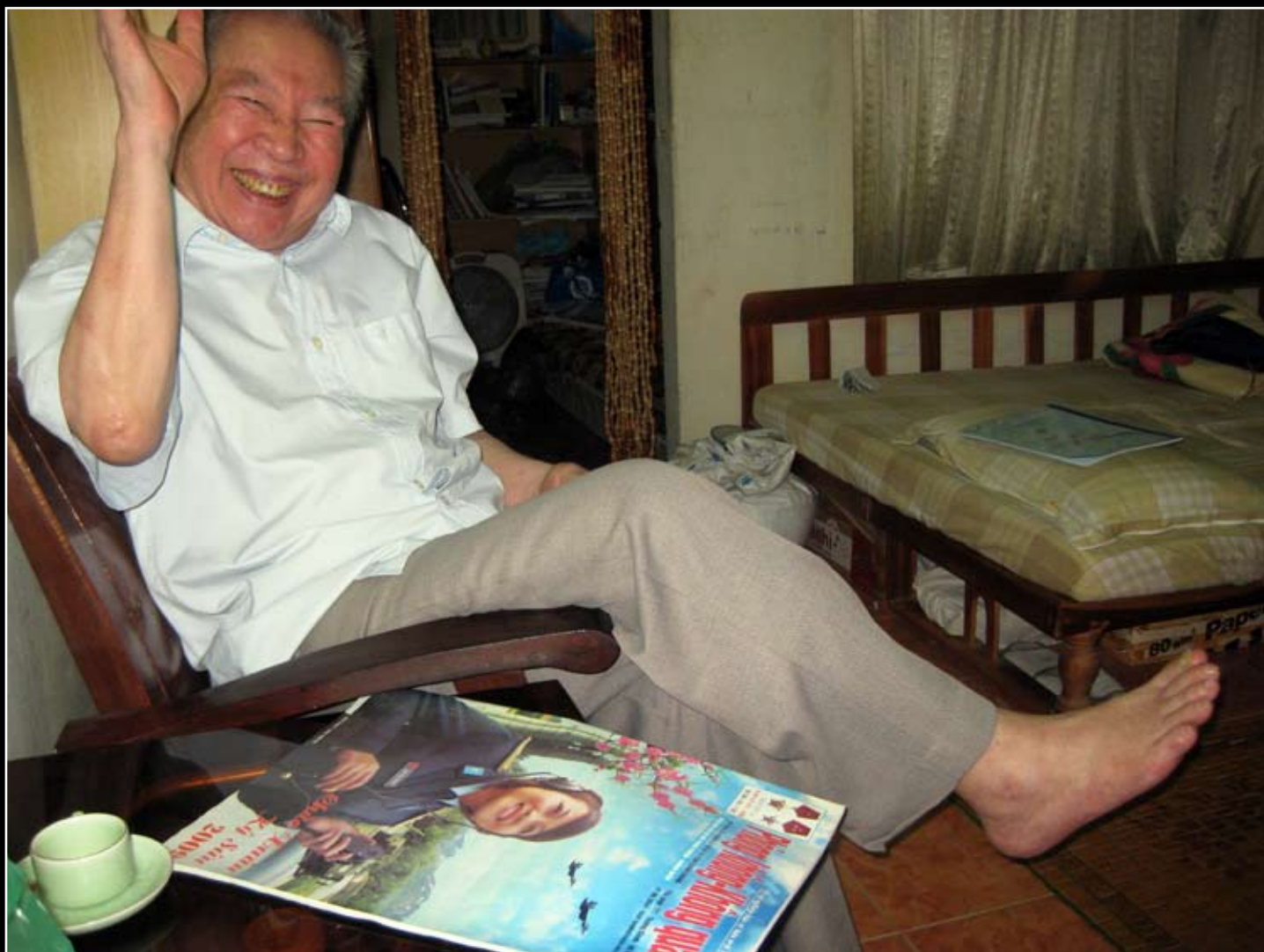
Vợ chồng ông Lê Duy Túy trò chuyện với vợ chồng cậu con trai út của liệt sĩ Nguyễn Tiến Đông. Ông Túy kể, khi trở lại ngôi làng của người đồng đội đã hy sinh, ông hỏi thăm nhà liệt sĩ Đông có bốn cậu con trai. Người làng nói chỉ có nhà ông Đông có năm người con. Tìm đến tận nơi, ông Túy mới vỡ lẽ, trong lần đơn vị dừng chân ở Thường Tín (nơi có nhà của liệt sĩ Đông) ít ngày, ông Đông tranh thủ về thăm gia đình, và cậu con út được sinh ra trong lần gặp gỡ vội vàng ấy. Đó cũng là lần cuối cùng cả gia đình đình ông Đông hội ngộ.

Bà Nguyễn Thị Hồng Ngọc, 67 tuổi: “Đầu tháng 12-1972, con gái tôi vừa được ba tuần tuổi, tôi đã phải sơ tán về quê chồng ở Hà Tây. Chồng tôi khi đó là bác sĩ bệnh viện Bạch Mai nên phải ở lại Hà Nội làm việc. Gia đình chồng khi biết tin bệnh viện Bạch Mai bị đánh bom rất lo lắng nhưng không nói với tôi, vì sợ sẽ ảnh hưởng đến sức khỏe. Cuối cùng, hàng xóm cho tôi biết tin bệnh viện bị phá hủy hoàn toàn. Thật lạ là tôi đã không hề lo lắng. Tôi không biết tại sao nhưng bản năng nói với tôi rằng chồng tôi còn sống và an toàn. Và niềm tin ấy đã trở thành sự thực: chồng tôi vẫn còn sống. Có lẽ con gái là ngôi sao may mắn của chúng tôi”.

Nhớ lại những ngày mùa đông năm 1972 tại Hà Nội, ông Lê Minh Huệ, phóng viên Báo Phòng không - Không quân năm xưa như đang được sống lại những phút giây hào hùng. “Lần đó, B-52 rơi xuống bùn, đợi cho các phóng viên khác chụp xong, bác cùng phóng viên Xuân Át lội xuống, té nước rửa lớp bùn trên cánh máy bay. Một năm đấm tóa lửa hiện ra. Thế là các bác đã chụp được những bức ảnh xác thực về B-52 rơi chứ không thể nhầm với bất kỳ loại máy bay nào. Ngày ấy, chỉ cần nghe tin B-52 rơi là tất cả mọi người ôm chầm lấy nhau, vỗ tay trong niềm vui sướng khôn tả. Vậy mà bác đã may mắn được nhìn tận mắt và sờ tận tay “con quái vật ấy”.

© Thanh Hương

B-52, biểu tượng sức mạnh bất khả xâm phạm của không quân Hoa Kỳ, giờ chỉ còn là một đồng sắt hoen gỉ, nằm im lìm trong Bảo tàng Phòng không - Không quân. Hàng ngày, nó chứng kiến những cặp mắt tò mò của khách tham quan. Đôi lúc nó còn tham gia vào trò chơi của con trẻ: nó trở thành chỗ ẩn nấp lý tưởng cho trò trốn tìm, lém lỉnh giấu đi quả bóng của cậu bé hiếu động buộc cậu ta phải chui rúc để tìm kiếm. B-52 cũng hiền lành đấy chứ! Vậy mà nó phải chịu một số phận như bao máy bay mà người Mỹ hiếu chiến đã sử dụng vào mục đích phi nhân đạo. Người Hà Nội cũng như nhân dân thế giới mong muốn B-52 hay B gì đi nữa sẽ luôn được “ngủ yên”.

© Thanh Hương

Đêm 18-12-1972, ông Nguyễn Xuân Nghiên đang làm nhiệm vụ chiến đấu bảo vệ thành cổ Quảng Trị thì nghe đài phát thanh thông báo máy bay Mỹ mở đợt ném bom Hà Nội, Hải Phòng... “Biết là Mỹ sẽ đánh phá Hà Nội, nhưng khi nghe tin đó tôi vẫn thấy giật mình. Hình ảnh đầu tiên tôi nghĩ đến là cảnh loạn lạc, ly tán, đau thương và chết chóc. Tôi lo về gia đình, làng xóm dù nhà tôi ở ngoại thành Hà Nội, ít bị máy bay Mỹ ném bom hơn”. Hể rảnh rỗi ông lại ôm lấy chiếc đài để nghe tin tức. Mỗi khi có tin máy bay Mỹ bị bắn rơi, ông sung sướng ôm chầm lấy mọi người. “Mỹ ném bom ngày càng dữ dội, tôi rất lo, nhưng tôi luôn tin tưởng vào thắng lợi của Hà Nội”.

© Minh Cường

Trong 12 ngày đêm, ông Hoàng Văn Hằng là chính trị viên đại đội 2, Tiểu đoàn 94. Ông đã tham gia chôn cất những đồng đội hy sinh đêm 29-12-1972, khi trận địa đơn vị đóng ở xã Tam Sơn (Tứ Sơn, Bắc Ninh) bị đánh bom. Ông nhớ lại: “Bom hất tung cả một chiếc hòm chữ A có ba người bên trong. Khi tìm thấy, thi thể các anh co quắp đúng trong tư thế ngồi trú ẩn. Có người mách dùng cùn để duỗi thẳng thi thể, nhưng không thể kiểm được. Chúng tôi buộc phải dùng vải liệm bọc người đã mất, đưa vào quan tài rồi mới ấn xuống để người nằm được ngay ngắn”.

